

JAAKKO SUOLAHTI

VIINI 'JOULULAHJANA' ANTIIKIN ROOMASSA

Ei ole lainkaan harvinaista antaa joululahjaksi hyvälle ystävälle pulloa hyvää viiniä, jonka asianomainen voi nauttia esim. jouluateriaallaan. Tapa ei suinkaan ole uusi, sillä jo muinaiset roomalaiset muistivat toisiaan Saturnaalijuhlana antamalla mm. viiniruukkuja. Ne sopivatkin hyvin juhlan luonteeseen. Itse Kronos eli Saturnus-jumala kuvaa Lukianoksen Saturnaalua vuoropuhelussa seuraavasti juhliansa ja juh-lakuningasta. "Otan hallitusvallan vastaan määrätyillä ehdoilla. Koko juh-lakuninkuuteni kestää seitsemän päivää. Kun tuo aika on lopussa, olen jälleen yksityisihminen ja niinsanoakseni yksi rahvaasta. Mutta noiden seitsemän päivän kuluessa olen lu-vannut olla suorittamatta mitään virka-asi-oita, en edes torillakaan. Sensijaan saan juoda ja olla juovuksissa, huutaa, pelata pelejä ja noppaa, asettaa juomakuninkaita, kestitä orjia, laulaa alastomana, työntää ja ravistella toisia ja tulla joskus työnnetyksi

kylmään veteen naama noettuna." Kysees-sä oli siis iloinen ja meluinen keskitalven juhla, jossa juominen ja syöminen näytte-livät keskeistä osaa. Alkukantainen rooma-lainen talonpoikaisyhteiskunta oli viettänyt sitä jo historian sarastaessa kiitosjuhlana, kun vuoden sato oli saatu korjuuseen ja oli tilaisuus kerrankin syödä ja levätä kun-nolla ja huolettomina ennen uuden maa-taloustalouden alkua. Saturnus, satojumala sai silloin uhrilahjansa, ja pian alettiin antaa lahjoja myös lähimmäisille. Savinuket lie-nevät olleet alkujaan pelloille sirotetun ih-misuhrin korvike, kynttilät taas symbolisoi-vat jälleen kasvavaa valoa, joka oli alkukan-taiselle ihmiselle yhä uudelleen ihmeellinen lahja. Keisariajalla, jolloin Rooma oli paisu-nut miljoonakaupungiksi, ja sen asukkaat tuskin olivat pelloja nähneetkään, tunsivat enää oppineet juhlan alkuperän. Silloin se oli tavalliselle kansalaiselle tervetullutta vaihtelua arjen ankaruudessa, yhteiskun-

nalle varaventiili, joka purki säätyjen ja luokkien välisen kaunan, ja keisarille keino kohdistaa hallitsijan vastainen suuttumus vaarattomana pilantekona Saturnaaliakuninkaaseen. Seitsemäksi päiväksi katosivat yhteiskuntarajat, orjat arvostelivat isäntiään, rahvaanmies senaattoria, köyhä rikasta ja alamainen keisariaan. Kaikki tapahui kuitenkin iloisen pilan merkeissä ja kohetuuden rajoissa, sillä kaikki tiesivät, että kahdeksas päivä palauttaisi arjen ja vanhan luokkayhteiskunnan. Iloista mielialaa lisäsi huomattavasti se runsas kestitys, jolla isäntät muistivat alaisiaan, ja ne lahjat, joita he heille antoivat. Saturnaaliajuhla oli niin hauska ja hyödyllinen, että neljännellä vuosisadalla jKr. kristillinen kirkko otti sen omakseen tekemällä siitä Jeesuksen syntymäpäivän. Samalla sen riehakas luonne muuttui, mutta vieläkin moni joulunviettomme piirre on peräisin pakanallisesta Saturnaaliajuhlasta, niiden joukossa tapa antaa joululahjoja.

Keisariajalla eivät roomalaiset tyytyneet enää antamaan savinukkeja ja kynttilöitä, vaan Saturnaaliajuhlissa voitiin ystävää ilahduttaa kaikella sillä, mikä oli hyödyllistä ja hauskaa, mikä siis saattoi toista ilahduttaa. Eivät edes määräykset, joiden mukaan klientit saivat isännilleen antaa vain kynttilöitä ja savinukkeja, pystyneet estämään näitä kilpailemasta rikkaiden isäntiensä kanssa lahjan kalleudesta. Annettiin, ja hyvin runsaasti, isännille savinukke- ja kynttilärahaa, jotta nämä vuorostaan olisivat muistaneet vielä suuremmilla lahjoilla. Meille on säilynyt kaksi runoilija Martialiksen kirjoittamaa kirjaa Saturnaaliahjoihin liitettäviä säkeitä, jotka antavat hyvän kuvan siitä, mitä kaikkea saattoi antaa. Tällaiset runokokoelmat olivat tietenkin erittäin tarpeen, sillä kaikki eivät pystyneet itse kyhäämään haluamiaan säkeitä. Martialiksen runokirjoista ne löysi vaivattomasti, ja vas-

taanottaja varmasti ihmetteli niiden taidokkuutta. Täytyy tosiaan ihailla Martialiksen riittely- ja keksimiskykyä. Mitään suurta taidetta nuo säkeet eivät tosin ole, mutta lajissaan verrattomia tilapäärunoja. Hän itse puolustelea tuotteitaan näin (14.1).

"Milloin herra senaattori nauttii kans
ritareitten,

vapauslakkia voi kantaa Juppiterkin,
noppia heittäen huomaa eedilin huoleti
orja,

vaikka on vierellään jäätynyt lamparekin,
vuoroin rikkaan, vuoroin taas osa ottaos
köyhän;

kumpikin toisilleen lahjoja antavat näät.
Väitöt: on rihkamaroskaa, halvempaa
nämä vielä.

Päivän selvä se on, ei sitä kiellä kukaan.
Vaan mitä mieluummin Saturnaaliapäivinä
tehdä?

Vai minun laulavan Theben, Mykenen
taistelut tahdot?

'Pähkinät noppasi on.' Mutta ne jos
häviän?"

Runossa mainittu vapauslakki viittaa yhdenvertaisuuteen, joka vallitsi juhlien aikana. Orjankaan ei tarvinnut pelätä eedilin, poliisipäällikön, valvovan uhkapelikieltoa, tai lammikkoa, johon hänet saatettiin rangaistukseksi kastaa. Kaikki antoivat toisilleen lahjoja, ja siksi oli hyödyllisempää kirjoittaa niihin säkeitä kuin laulaa urotekoja tai pelata pähkinöistä, kuten muut tekivät. Kaikkiaan Martialiksen kirjoitti 350 kaksisäkeistä, distikhonrunoa Saturnaaliahjoihin. Kolmastoista kirja koskee ruoka- ja juomalahjoja, joilla oli suurissa syömäjuhlissa tietenkin vakiintunut asema. Kukin saattoi antaa varallisuutensa mukaan halvempia tai kalliimpia anteja, vihanneksia, mausteita, lihaa tai kalaa. Hirssi ja pavut, lanttu, munat, kaniini, kyyhkynen olivat varmaan köyhille sopivia lahjoja, rikkaat saat-

toivat antaa kalliita mausteita, syyrialaisia viikunoita, herkkusieniä, hanhen maksaa, sian kohtua, fasaaneja, ostereita tai sampea. Neljännessätoista kirjassa on säkeitä kestävämpiä lahjoja varten. Sellaisina mainitaan erilaiset kirjoitustaulut, rahalippaita, arpanappuloita, pelipöytiä, pähkinöitä, hammastikkuja, kampoja, hiusneuloja, saippuota ja kauneusvoiteita, metsästysvälineitä ja työkaluja, lamppuja, urheilutarpeita, leikkikaluja, soittokaluja, vaatteita, lääkkeitä, huonekaluja, pöytä- ja keittiökalustoa, sormuksia, vuodevaatteita, kuvapatsaita, kirjoja, kotieläimiä, kotiorjia. Rikas saattoi säkeiden mukaan antaa ystävälleen, jopa ritarilta vaaditun minimiomaisuuden, 400 000 sesterssiä, joka nykymarkoissa tekee ainakin puolet tästä summasta. Kaikkein köyhinkin saattoi löytää muutaman pähkinän, ystävälleen pelinappulaksi. Lahjat ovat siis suureksi osaksi samantapaisia kuin meidän joululahjamme, vaikka esim. kaunistorjapokkaa tai tyttöä ei enää voi löytää toisen iloksi.

Viini näyttelee lahjojen joukossa merkittävää osaa, kuten itse juhlistakin. Kuuluihan asiaan olla silloin juovuksissa tai selasta näytellä, kuten nykyisin karnevaaleissa, vaikka se muuten olikin ylen harvinaista. 350:stä runosta kokonaista 50 koskettelee tavalla tai toisella viiniä. Vain parikymmentä tosin liittyy viinilahjoihin (13.106-125), mutta lisäksi mainitaan viini muiden ruokatarpeiden yhteydessä (13.6; 13.8; 13.11; 13.13; 13.22; 13.23; 13.39; 13.47; 13.82) kymmenkunta kertaa. Luonnollisesti mainitaan viini myös juoma-astioita koskeissa säkeissä (14.93-117), sekä pari kertaa muun pitokaluston kanssa (14.64; 14.138). Ihmeellisintä näissä runoissa on se tavaton kekseliäisyys, jota Martialis on käyttänyt saadakseen aina uutta esiin samantapaisista aiheistaan. Kuten muutkin Saturnaalialahjarunot ovat nämäkin erinomainen kulttuurihistoriallinen lähde. Niistä

näkyvät, mitä roomalaiset joivat ja miten juomansa arvostivat, millaiset olivat heidän juoma-astiansa ja mitä erikoispiirteitä oli antiikin viineillä. Näin ne täydentävät hyvin Plinius Vanhemman (*Naturales Historiae* 13) ja Athenaioksen (*Deipnosophistai* 1.48) tietoja antiikin viineistä. Martialis mainitsee 17 viiniä, jotka sopivat Saturnaalialahjaksi. Kuten odottaa saattaa niiden joukossa on antiikin Italian kuuluisimmat viinit: Falernum, Caecubum, Fundanum, Albanum, Setianum, Tarentinum. Kuuluisista viineistä puuttuu vain Massicum, koska se on laskettu Falernolaisviiniksi, kuten Falernum-otsakkeen alla olevasta säeparista ilmenee (13:111):

"Massicum viiniä painavat painimet vain
Sinuessan.
Konsulivuot' älä lain tietele, vanhempi
on."

Viinin perinteet palasivat siis muka kuningasaikaan, jolloin ennen vuotta 510 eKr. ei tietenkään vielä ollut konsuleita. Parista muustakin runosta käy ilmi Falernum-viinin maine. Paras hunajaviini oli tehtävä seuraavasti (13.108):

"Nyt mesi Attikan nektarinen sekä viini
Falernum
sotke ja Ganymeden saat sinä viiniä
niin."

Attikan hunaja oli kaikkein kuuluisin ja sopi tietenkin parhaiten Falernumin kanssa yhteen. Tuloksena oli itse Juppiterin juomanlaskijan, Ganymedeen juoma. Tällainen viini sopi kalleimpaan, Murrinaporsliinimaljaan, josta esim. keisari Nero oli maksanut kokonaista 300 talenttia (600 000 mk) (Plin.nat.hist. 37.8):

"Jos Sinä kuumana juot tuliviiniä kuulun
Falernon
olkoon Murrina vain maljasi, kantaja
maun" (14.113).

Hunajaviiniä pidettiin muutenkin rikkaiden juomana, koska hyvä hunaja oli kallista, kuten osoittavat seuraavat säkeet, jotka seurasivat halpaa ohralahjaa (13.6):

"Ohran lientä me, rikkaat vain mesiviiniä juovat

Jollet viiniä saa, on Sinun ostaminen."

Köyhä sai tavallisesti tyytyä Passumiin, kuivatuista rypäleistä valmistettuun juomaan, joka makeudessaan muistutti Mulsun, hunajaviiniä. Sekin saattoi olla korkealaatuista, jos rypäle, josta se valmistettiin, oli erikoisen hyvää (13.106):

"Minoon Kreetan Gnosos on sato-
paikkana mulle,

Niin hunajaista ma voin köyhien viiniä olla."

Miltei yhtä kuuluisaa kuin Falernum oli Terracinan seudun viini, Caecubum, Fundanum ja Setianum. Se oli saanut erikoisluonteensa ja hyvät ominaisuutensa soista, joilla se kasvoi (13.115):

"Caecubum valmistuu, jalo Fundiin, soilla
Amyclaeen

Köynnös kasvaakin, missä on märkänä suo."

Erikoisen kuuluisaa ja kallista oli vuoden 121 eKr. Caecubum, eli Fundanum, sillä tuo konsuli Opimiuksen satovuosi oli paras ja runsain tunnetuista. Martialiksen aikana viini lisäksi oli jo kadonnut, joka tietysti lisäsi kellareissa varastossa vielä olevien ruukkujen arvoa (13.113):

"Fundiin viiniä on tämä, jonka Opimius
konsuli itse

korjasi valmistain, myös sitä itsekin joi."

Sensijaan Setian viini, joka ei ollut aivan yhtä kuuluisaa, kasvoi läheisillä kukkuloilla (Mart.13.112):

"Setia korkea katsoja Pontisien yli
soiden

vaikka on pienoinen vanhoja leilejä vie."

Viini oli Augustuksen lempijuomaa (Plin.nh. 14.8), heikompaa kuin Sorrenton, miedompaa kuin Albanolainen, mutta tulisempaa kuin Falernolaisviini (Plin.nh.22.21). Sen luonne pani Martialiksen vertaamaan sitä kuuluisiin Khioksen viikunoihin (13.23):

"Viikuna Khioksen Setian kuulun viinin
on lainen,

neste on siinä ja myös suola on antina sen."

Näin hyvää viiniä piti jäähdyttää oikeassa jäähdytysastiassa lumella, eikä kastamalla siihen lumella täytettyä liinapussia. Tämä tapahtui siten, että viini kaadettiin siivilän lävitse, johon oli pantu lunta tai jäätä (Mart.5.64.2).

"Mun lumellain sinä jäähdytä Setiamal-
jasi tulta,

huonompaan viiniin pussia kastele vain."
(14.103)

Kuten nykyäänkin oli Albanolaisvuorten, Alban viini tunnettua jo antiikin aikana. Martialis sai samalla tilaisuuden imarrella keisaria, Caesaria, sillä Iulius Caesarin suku laskeutui polveutuvansa Alba Longasta (13.109):

"Caesarin kellari toimittaa yhä nyt tämän
pehmeän viinin,

jolle on mieluinen Julius-kukkula vain."

Antiikin kirjailijat pitivät vain Falernumia, Setian viiniä ja Caecubumia sitä parempana (Plin.nh.14.8). Kuten nykyäänkin oli myös makeaa "frascatia", ts. Alban viiniä (Athenaios.1.48). Juvenalis kiittää viinin arvokasta ikää (13.214). Muista Keski-Italian viineistä Martialis mainitsee kiittäen etruskikaupunki Caeren viinin (13.124):

"Kun Nepos Caeren viiniä tarjoo, Setian
viiniksi luulet,

Joukolle tarjoa ei, kanssasi kolmisin juo."

Muutamat viinit olivat hyviä lääkkeenä, kuten Signian, Segnin viini ripuliin (13.116):

"Vatsan löysän auttajaa Signiaviiniä
juotko?

Että se ei kova ois, viiniä säästään juo."
Myös Plinius Vanhempi (nh.14.8) ja Athenaios (1.48) tuntevat sen lääkkeenä.

Joskus Martialis ilmeisesti liioittelee lahjaviininsä laatua, kuten puhuessaan Spoletumin umbrialaisviinistä (13.120):

"Tahdot mieluummin Sinä saada Spoletumin uutta

viiniä, kuin Sinä juot itse Falernumia."
Hän näet mainitsee seuraavassa kirjassa sen halveksien Marsilaisalueen viinin rinnalla (14.116):

"Jos Sinä viinin Spoletumin juot tai Marsien tuotteen,
ei ole tarpeenkaan jään jalo astia lain."
Ja marsilaisviinistä eli Marsicumista hän kirjoittaa nimenomaan (13.121):

"Torppari Paelignimaan pahan tarjoo Marsicaviinin.

Orjasi juokoon sen, koskapa itse et voi."
Kuitenkin on mahdollista, että Martialis tahdoin sanoa, että uutena Spoletumin viini oli hyvää rypälemehua. Myöskään Nomentumin viini ei ollut hänelle mieleen (13.119):

"Lahjana Bacchuksen suo minut, tarha Nomentumin viinin

Jos Quintus minut juo, juo parempaa sinä vain."

Toisaalta hän mainitsee eräässä toisessa runossaan (1.105):

"Uusi Nomentumin peltojen kasvama pistävä viini

kypsyy aikoinaan, valmis, Ovidius, on. Vuosia vanheten hukkaa luonteen, myös nimen muuttaa

vanhana ruukkua voit mainita mainioksi."
Moni viinihän saa hyvän laatunsa vasta vanhetessaan kyllin. Sellainen oli Sisilian Mesinan Mamertinumkin (1.117):

"Jos saat Nestorin aikaisen Mamertinum ruukun

voit sitä kutsua, kuin vain parahin nimi on."

Mamertinum on muuten Tarentumviinin ohella ainoa Martialiksen tuntema tai ainakin mainitsema Etelä-Italian viini. Tarentumin viini oli vanhastaan kuuluisa. Athenaios mainitsee, että se oli pehmeää, vailla voimaa (1.48). Martialis taas muistaen kuuluisaa Horatiuksen runoa puhuu Tarentumin lähellä olevasta Aulonlaaksosta (Hor. Odi 2. 6.18) näin (13.125).

"Villasta kuulu ja viinistä onnekas Aulon Villansa suokoon tuo sulle mun viinipä on."

Martialis ei tuntenut Etelä-Italiaa yhtä hyvin kuin Rooman ja Napolin seutuja, mutta hänen vaikenemisellaan etelän viineistä oli toinenkin syy. Tänä aikana oli tuo kuuluisa viljelysseutu jo täysin rappiolla, mikä johtui ennen kaikkea Hannibalin suorittamista hävityksistä. Viinitilojen sijaan oli muodostunut valtavia karjatiloja, latifundia, jotka roomalaiset senaattorit omistivat. Martialiksen tiedetään olleen vuonna 88 Napolin seuduilla, jossa hän oli varmasti tutustunut myös Surrientumin, nykyisen Sorrenton viiniin. Siispä hän mainostaa sitäkin runokokoelmassaan (13.110):

"Surrientumin viiniä juotko sa. Siis älä maljaa

Murrinan ottako, vaan maljasi Sorrento suo."

Sorrenton keramiikka olikin kuuluisaa jo antiikin aikana, koska paikalla on hyvää savea (14.102):

"Halpaa älköön maljasi maata ja liejua olko,

vaan kevytpyöräisen laatima Surrienton."

Kampaniasta oli kotoisin myös Trifolina, joka oli valmista kolmantena vuonna poimimisesta, ts. kolmansien lehtien tullessa köynnökseen (Plin.nh.14.70; Athenaios 1.48). Se oli Pliniuksen aikana, siis n. 70 jKr. uusi, kansanomaisen viinilaatu: Parhaita se ei ollut Martialiksenkaan mielestä (13.114):

"En ole parhain murheenpoistaja viini, vaan olen seitsemäs vain viinien joukkoa kai."

Hyvin kuvaavaa viinikulttuurin leviämislle Rooman valtakunnan länsiosissa on se, että Martialis mainitsee kotimaakuntansa Espanjan viinin lisäksi, kaksi Etelä-Ranskan ja yhden Alppimaan viinin. Tänä aikana hellenistinen itä oli menettänyt johtoasemansa laatuviinin tuottajana Italialle, joka sen vielä säilytti, vaikka Espanja, ja etenkin Gallia alkoivat jo siitä sen kanssa kilpailla. Että Martialiksen ylistävät sanat Tarracon viinistä (13.118):

"Tarraco Kampanian vain kehnompia viiniä olkoon.

Astiat vertoja sen Tusculum-ruukkujen on,"

eivät perustu vain paikallispatriotismiin, osoittavat Pliniuksen sanat (14.71): "Espanjassa Laeetanassa viinitarhat tuottavat runsaasti, laatuun nähden taas Tarracon, Lauron ja Balearien saarten tarhat kilpailevat parhaiden italialaisten kanssa."

Gallian viineistä ei Martialiksella ollut yhtä hyvää käsitystä. Massilian kreikkalaiskaupungin viiniä pidettiin liian savunmakuisena, koska sitä savustettiin liikaa (10.36.1). Siksi se Martialiksesta kelpasi vain klienttien kestitukseen (13.123):

"Kun olet maksava nyt sadan ihmisen kestitysviinin,

antaa voit minut pois, Massilian savunmaun."

Myöskään ei kannattanut sitä jäähdyttää kalliissa jäävedessä (14.118):

"Massilian savuviiniä kaihtaos jäähdyttämästä.

Tai pian kalliimpaa jäävesi viiniäs on."

Athenaios (1.48) arvostelee Massilian viiniä kuitenkin paremmin: se on tosin kirpeää, mutta terveellistä. Vienna, nykyinen Vienne, taas tuotti pienmakuista viiniä. "On nyt löydetty viiniköynnös, joka itse antaa viinille pienmaun. Se on tehnyt kuuluisaksi Vien-

nen seudut, ja siitä tunnetaan Taburnus, Sotanus ja Helvicuslajit. Vasta hiljan se on saavuttanut mainetta, sillä se oli tuntematon runoilija Vergiliuksen aikaan, jonka kuolemasta on 90 vuotta." (Plinius, nh. 14.15). Martialiksellekin se oli arvokas lahja (13.107):

"Jottet luulisi, ettei viiniä kasvava Vienna kasvinpaikkani ois, Romulus toi minutkin."

Missään tapauksessa Gallia ei ollut vielä läheskään se kuuluisa viinimaa, jona se esiintyy jo myöhäisantiikin aikana, nykyajasta puhumattakaan.

Raetian viinin mainitsee Martialis vain ohimennen puhuessaan panacasta, seudun nokkakannusta, jonka Catulluksen Veronakin tuns (14.100):

"Ellei sulle Catulluksen ole tuntematon maa

joit sinä suustani kai Raetian viiniäkin."

Paitsi viiniä saatettiin antaa rypäleitä. Kovakuorisat, duracinae-rypäleet eivät sopineet viininvalmistukseen, mutta olivat maukkaita. Mm. keisari Augustus piti niistä ja tyytyi syömään kantotuolissaan muuttaman rypäleen leivän kanssa (Suetonius, Augustus 76). Niitä kehuu Martialiskin (13.22):

"En sovi maljoihin, olen hyödytön viiniä varten,

mutta jos et mua juo, nektari suussasi on."

Myös hyvä egyptiläinen viinietikka oli arvostettua, vaikka Egypti tuotti huonoa viiniä (13.122):

"Halvaks lain älä katso Egyptin etikkaa.

Viininä huonompaa tuo oli kuin se on nyt."

Lisäksi saattoi jopa spelttivehnä olla tarpeen uutta viiniä valmistettaessa (13.8):

"Karkeat maljasi Clusium täyteen puuroa kaada,

jotta ne käyttää voit uutta kun viiniä juot."

Jollei ollut muuta antaa, saattoi muulin edestä ottaa rehuohria ja viedä ne lahjaksi kapakoitsijalle, joka ilmeisesti teki niistä olutta (13.11):

"Sen mitä kuormuri ottaa aasilta vaikenvalta,
sen kapakoitsija saa; ei Sinun lahjasi tuo."

Viini saatettiin antaa arvokkaissa tai halvoissa ruukuissa, mutta viini- ja juoma-astiat sinänsäkin muodostivat sopivan lahjan. Varmaan ilostui ystävä saadessaan Mentorin neljännellä vuosisadalla eKr. muka tekemän juomamaljan (14.93):

"Ei tämä uusi ja meidän taivaan kunnia lainkaan.

Mentor on tehnyt sen, kun sitä ensiksi joi."

Mutta jos oli köyhä saattoi lähettää halpoja kuppeja, joiden särkymistä ei tarvinnut pelätä (14.94), Vatiniuksen pitkänenäisiä juomasarvia (14.96) tai halpaa ja siroa terra sigillataa, joka levisi ympäri Rooman valtakuntaa ja aina Intiaan asti (14.98):

"Liikaa, ettet vaasia halveksuis, minä pyydän

Arretion, näät Porsena arvosti sen."

Tällainen halpa malja ei lisäksi ollut huolen aihe isännälle (14.108):

"Anna Saguntumin vain savimaljoja palvelijalles.

Vaikka ne kuin pitelis, huoletti olla sa voit."

Jos malja sen sijaan oli kallista kristallia, saattoi sen särkeä pelkästä pelosta (14.111):

"Jos sinä pelkäätk rikkoa, niin sinä maljasi särjet,
kristallin särkee huolesi liiallinen."

Mutta roomalaiset rakastivat lasia, osaksi juuri sen kalleuden tähden. Lasinen huurteinen viinisuoatin (14.112), tai Egyptistä,

lasitaidon kotimaasta oleva malja oli suosittu lahja. Martialis tuntee tarvetta huomauttaa, että liika koristelu on pahasta (14.115):

"Näätkö Egyptin lahjan. Jos sinä mielisit laittaa
sen paremmaksi, jo ois arvoton mestarityö."

Vielä ylellisempiä lahjoja olivat helmillä ja kullalla koristetut pullo (14.109,110), joissa saatettiin säilyttää parfymoitua viiniä (Plin. 13.2; Juv. 6.303):

"Jos sinä keikari parfymiviiniä pullosta tahdot,
niin ota Cosmuksen helmien peittämä työ." (14.110)

Tietysti oli syytä Saturnaaliajuhlissa muistuttaa, että juoma-astia oli juomista varten, vaikka filosofit joivat siitä vettä (14.106):

"Tässä on lahjana mahtavakorvainen savimalja.

Fronto vettä se vain joi filosofinen mies." Luultavasti vielä vaikuttavammat olivat seuraavat säkeet janoiselle (14.107):

"Kaipaa Bacchus, satyyrit ja juopunut tiikeri maljaa,

tuo, joka nuollut on herransa jalkojakin." Tilaisuutta janon sammuttamiseen olikin, sillä säkeet oli liitetty suureen, naisten korin muotoiseen juoma-astiaan.

Tunnelmaa lisäsi huilunsoitto ja muu melu. Pitosoittimet olivat nekin sopiva lahja (14.64):

"Juopunut huilunsoittaja korvasi äänellä halkoo,
kahta ja pilliä vain käyttäen yhtäkin hän."

Parasta oli peittää hieno sitruunapuupöytä liinalla, jotta viini ei sitä pilannut läikkyessään maljoista (14.138). Saturnaaliajuhlalat olivat näet sangen remuisat ja vallattomat. Runsas ruoka ja juoma sekä harmiton pila kuuluivat niihin erottamattomasti.

Hauskuutta lisäsivät kekseliäät lahjat ja niiden säkeet. Martialis teki varmasti luki-joilleen suuren palveluksen vaatimattomilla säkeillään, jotka ovat myös meille jälki-maailmalle iloksi ja hyödyksi. Ne tuovat roo-malaisen ihmisen, ja hänen keskitalven rieh-mukkaan viini- ja ruokajuhlansa meitä ih-meen lähelle, ja antavat nähdä, mitä hän silloin ja arkena söi, joi ja käytti, oli hän sitten yhteiskunnan alimmasta kerroksesta, aasinajaja, tai keikari sen huipulta. Eikä tuo ilo ollut aikalaisillekaan kallista, kuten hän itse toteaa:

"Lahjojen värssyt saat sinä kirjasta mak-saen tästä,
ostaa jos sinä voit, lanttia neljäkin vain.
Neljäkö liikaa ois? Voit maksaa lanttia
kaksi,
Voittaa silloinkin kirjojen kauppias myös.
Distikonit sinä antaa ilman lahjoja saatat,
jos raha niukka on Sun, kuin raha mulla-
kin on.
Lahjasi otsikon alta sa ilman vaivoja
löydät,
jos runo mielees ei, niin ohi käydä sen
voit." (13.3).